

Juha-Matti Moilanen

SOPIMUKSET TYÖSUHTEEN PÄÄTTYESSÄ

Talentum
Helsinki 2010

© Talentum Media Oy ja Juha-Matti Moilanen
Kustantaja: Talentum Media Oy
Kansi: Outi Pallari
Taitto: Avenue

ISBN 978-952-14-1470-1

Kariston Kirjapaino Oy
Hämeenlinna 2010

SISÄLLYS

Alkusanat	5
1 Työsopimus, päättymissopimus, päättämissopimus ja vahingonkorvaussopimus	15
1.1 Johdanto	15
1.2 Työsopimus	17
1.3 Päättymissopimus	25
1.4 Päättämissopimus	26
1.5 Vahingonkorvaussopimus	26
2 Työsopimuksen päättymisperusteet ja päättämismenettely	29
2.1 Johdanto	29
2.2 Työsopimuksen päättäminen yhteisellä sopimuksella	30
2.3 Työnantajan suorittama työsopimuksen päättäminen	32
2.3.1 Johdanto	32
2.3.2 Työnantajan velvollisuus edistää työsuhteiden pysyvyyttä	35
2.3.3 Irtisanominen taloudellisilla ja tuotannollisilla perusteilla	45
2.3.4 Irtisanominen työntekijään liittyvästä syystä	65
2.3.5 Purkaminen	72
2.3.6 Purkaminen koeajan perusteella	76
2.3.7 Purkautuneena pitäminen	79
2.3.8 Irtisanominen liikkeen luovutuksen yhteydessä	81
2.3.9 Irtisanominen työnantajan saneerausmenettelyn, konkurssin tai kuoleman perusteella	82
2.3.10 Työnantajan oikeudesta päättää määräaikaisen työntekijän työsopimus	83
2.3.11 Lomautettuna olevan työntekijän irtisanominen	85
2.4 Työntekijän suorittama työsopimuksen päättäminen	86
2.4.1 Johdanto	86
2.4.2 Työntekijän irtisanoutuminen	86

2.4.3	Työsopimuksen purkaminen työnantajasta johtuvasta syystä	87
2.4.4	Työntekijän suorittama koeaikapurku	89
2.4.5	Työsopimuksen purkautuneena pitäminen työnantajan poissaolon vuoksi	91
2.4.6	Työntekijän irtisanoutuminen liikkeen luovutuksen yhteydessä	91
2.4.7	Työntekijän irtisanoutuminen työnantajan saneerausmenettelyn, konkurssin tai kuoleman perusteella	92
2.4.8	Työntekijän oikeudesta päättää määräaikainen työsopimus	92
2.4.9	Lomautettuna olevan työntekijän suorittama työsopimuksen päättäminen	93
2.5	Muut päättymisperusteet	94
2.5.1	Johdanto	94
2.5.2	Eroamisiän saavuttaminen	95
2.5.3	Työsopimuksen raukeaminen	95
2.6	Työsuhteen päättyessä annettavat ilmoitukset ja asiakirjat	96
2.6.1	Johdanto	96
2.6.2	Päätämislmoitus	96
2.6.3	Päätymispäivämäärä ja päättymisperuste	98
2.6.4	Työtodistus	98
2.6.5	Palkkatodistus	99
3	Päätymissopimuksen tarjoaminen työntekijälle	101
3.1	Johdanto	101
3.2	Päätymissopimuksen tarjoaminen, kun työnantajalla on taloudellinen tai tuotannollinen irtisanomisperuste	104
3.3	Päätymissopimuksen tarjoaminen, kun työnantajalla on työntekijän henkilöön liittyvä päättämisperuste	107
3.4	Päätymissopimuksen tarjoaminen, kun työnantajalla ei ole päättämisperustetta tai varmuutta siitä	108
3.5	Päätymissopimuksen solmimisen ajankohta	110
4	Päätymissopimuksen ehdot	115
4.1	Johdanto	115
4.2	Sopimuksen osapuolet	116
4.3	Työsopimuksen päättymisperuste ja päätymissopimuksen taustatiedot	121

4.4	Sopimuksen tarkoitus	122
4.5	Irtisanomisaika	125
4.5.1	Johdanto	125
4.5.2	Irtisanomisajan pituus	125
4.5.3	Työtehtävät irtisanomisaikana	128
4.5.4	Työntekovelvollisuudesta vapauttaminen	130
	irtisanomisaikana	
4.5.5	Lomien ja vapaiden pitäminen irtisanomisaikana	132
4.5.6	Työllistymisvapaa	134
4.5.7	Työskentely irtisanomisajan päättymisen jälkeen	135
4.6	Palkkasaatavat	135
4.7	Töiden häiriötön jatkuminen	136
4.8	Omaisuu den palauttaminen	137
4.9	Kilpaileva toiminta sekä liike- ja ammattisalaisuudet	138
4.9.1	Johdanto	138
4.9.2	Kilpailevan toiminnan kieltö työsuhteen aikana	138
4.9.3	Kilpailukieltosopimus	139
4.9.4	Rekrytointi- eli houkuttelukieltö	143
4.9.5	Liike-, ammatti- ja yrityssalaisuudet	144
4.10	Sähköposti	147
4.10.1	Yleistä	147
4.10.2	Viestien esille hakeminen	148
4.10.3	Viestin avaaminen	150
4.11	Puhelinliittymä	151
4.12	Työsuhteen aikana syntyneet koulutuskustannukset	152
4.13	Päättymissopimuksessa sovittava koulutus	153
4.14	Uudelleensijoittumispalvelut	153
4.15	Työsuhteen aikana otetut eläke- ja henkivakuutukset	155
4.16	Työsuhteen päättyessä tehtävät eläkesopimukset	156
4.17	Tekijänoikeudet ja keksinnöt	157
4.17.1	Johdanto	157
4.17.2	Työsuhdetekijänoikeudet	157
4.17.3	Työsuhdekeksinnöt	159
4.18	Rahasuoritus: kultainen kädenpuristus tai vahingonkorvaus	160
4.19	Hyvitys	161
4.20	Muut oikeustoimet	161
4.21	Yhteystietojen ilmoittaminen	163
4.22	Työtodistus	164
4.23	Suoritusten ajankohta ja sopimusrikkomuksen seuraamukset	165

4.24	Asian hoitamisesta aiheutuneet kulut	167
4.25	Vaatimuksista luopuminen	170
4.26	Riidanratkaisumenettely	170
4.26.1	Johdanto	170
4.26.2	Yleinen tuomioistuin	170
4.26.3	Sovintoratkaisun etsiminen oikeudenkäynnin aikana	171
4.26.4	Sovittelu yleisissä tuomioistuimissa	171
4.26.5	Välimiesmenettely	173
4.26.6	Yksityinen sovittelumenettely	173
4.26.7	Riitaisuuksien ratkaisemista koskeva sopimusehto	174
4.27	Kuittaaminen	174
4.28	Tiedottaminen ja salassapito	175
4.29	Sopimuksen allekirjoittaminen	177

5	Palkkasaatavat työsuhteen päättyessä	179
5.1	Johdanto	179
5.2	Aikapalkka	180
5.3	Provisiopalkka	181
5.4	Bonus ja tantieemi	183
5.5	Optiot	185
5.6	Luontoisedut	187
5.7	Työaikaasaatavat	189
5.7.1	Johdanto	189
5.7.2	Työaikalain soveltamisala	190
5.7.3	Säännöllinen työaika	190
5.7.4	Lisätyö	191
5.7.5	Ylityö	191
5.7.6	Sunnuntaityö	192
5.7.7	Kiinteän korvauksen maksaminen lisä-, yli- ja sunnuntaityöstä	192
5.7.8	Päivittäiset lepoajat	193
5.7.9	Työmatkat	193
5.7.10	Työaikapankki	193
5.7.11	Työaikaasaatavat työsuhteen päättyessä	194
5.8	Vuosilomasaatavat	196
5.8.1	Johdanto	196
5.8.2	Lomakorvaus	197
5.8.3	Lomaraha	199

5.9	Kustannusten korvaukset	199
5.10	Odotusajan palkka	201
5.11	Viivästyskorko	203
5.12	Palkkaturva	204
5.13	Saatavien vanhentuminen	206
6	Vahingonkorvaukset ja hyvitykset työsuhteen päättyessä	207
6.1	Johdanto	207
6.2	Työnantajan vahingonkorvausvelvollisuus	209
6.2.1	Yleistä työnantajan vahingonkorvausvelvollisuudesta	209
6.2.2	Työsopimuksen ehdon yksipuolinen muuttaminen	211
6.2.3	Takaisinottovelvollisuuden laiminlyönti	214
6.2.4	Perusteeton lomautus	216
6.2.5	Roikkuva lomautus	219
6.2.6	Perusteeton osa-aikaistaminen	220
6.2.7	Laiminlyönti, joka koskee osa-aikaisen työntekijän oikeutta kokoaikatyöhön	221
6.2.8	Palkanmaksuvelvollisuuden laiminlyönti	221
6.2.9	Työehtosopimuksen mukaisen tai kohtuullisen palkan maksamisen laiminlyönti	222
6.2.10	Laiminlyönti, joka koskee työntekijälle annettavia asiakirjoja	223
6.2.11	Perhevapaalta palaavan työntekijän työhönpaluuoikeuden rikkominen	223
6.2.12	Työturvallisuusvelvoitteen rikkominen	224
6.2.13	Irtisanomisajan noudattamatta jättäminen	227
6.2.14	Työnantajan palkanmaksuvelvollisuus poikkeuksellisissa oloissa	228
6.2.15	Työntekijän velvollisuus vahingon pienentämiseen	230
6.3	Työntekijän vahingonkorvausvelvollisuus	231
6.3.1	Yleistä työntekijän vahingonkorvausvastuusta	231
6.3.2	Irtisanomisajan noudattamatta jättäminen	233
6.4	Työsopimuksen perusteeton päättäminen	234
6.4.1	Johdanto	234
6.4.2	KTPP:n soveltaminen	234
6.4.3	KTPP:n suuruus	236
6.4.4	Työntekijän velvollisuus aineellisen vahingon pienentämiseen	238

6.4.5	KTPP:n ja työttömyysetuuden yhteensovittaminen	240
6.4.6	Vahingonkorvauksen (KTPP) ja kultaisen kädenpuristuksen ero	245
6.5	Tasa-arvolain rikkominen	257
6.5.1	Yleistä	257
6.5.2	Tasa-arvolain syrjinnän kieltö	257
6.5.3	Tasa-arvolain syrjintä työelämässä	258
6.5.4	Todistustaakka	260
6.5.5	Työnantajan velvollisuus antaa selvitys menettelystään	260
6.5.6	Tasa-arvolain mukainen hyvitys	261
6.5.7	Vahingonkorvaus tai KTPP tasa-arvolain rikkomisen perusteella	262
6.6	Yhdenvertaisuuslain rikkominen	263
6.6.1	Johdanto	263
6.6.2	Yhdenvertaisuuslain syrjinnän kieltö	263
6.6.3	Yhdenvertaisuuslain mukainen hyvitys	265
6.6.4	Vahingonkorvaus tai KTPP yhdenvertaisuuslain rikkomisen perusteella	267
6.7	Yhteistoimintalain rikkominen	267
6.7.1	Johdanto	267
6.7.2	Yhteistoimintalain mukainen hyvitys	267
6.7.3	Hyvityksen ja kultaisen kädenpuristuksen ero	269
7	Vaatimuksista luopuminen	271
7.1	Johdanto	271
7.2	Palkkasaatavista luopuminen	273
7.3	Työsopimuksen päättämisperusteen hyväksyminen ja takaisinottovelvollisuudesta luopuminen	277
7.4	Päättymissopimuksen kirjaukset ja sopimismenettely	285
8	Päättymissopimuksen vaikutukset työnantajalle	289
8.1	Johdanto	289
8.2	Suoritusten verotus ja sivukulut	290
8.3	Työttömyysturvan työnantajan omavastuumaksu	291
8.4	Oikeudenkäynnin välttäminen	291
8.5	Rekrytointikieltö ja -lupa	292
8.6	Mainevaikutus	293

9	Päättymissopimuksen vaikutukset työntekijän asemaan	295
9.1	Johdanto	295
9.2	Sopimuksen vaikutus työttömyysturvaan	296
9.2.1	Johdanto	296
9.2.2	Työssäoloehto	296
9.2.3	Työttömyysetuuden perusteena oleva tulo	297
9.2.4	Korvaus työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä	299
9.2.5	Työttömyysetuuden alkamista siirtävät erät	302
9.3	Verotus ja tulontasaus	309
9.4	Palkkaturva	312
9.5	Riitautusoikeuden menettäminen ja oikeudenkäynnin välttäminen	313
9.6	Mainevaikutus	312
10	Päättymissopimuksen tulkinta, pätemättömyys ja kohtuuttomuus	315
10.1	Johdanto	315
10.2	Päättymissopimuksen tulkinta	316
10.3	Sopimuksen pätemättömyys	321
10.3.1	Johdanto	321
10.3.2	Pakko	322
10.3.3	Petollinen viettely	323
10.3.4	Kiskominen	324
10.3.5	Erehdys	325
10.3.6	Kunnianvastainen ja arvoton menettely	326
10.3.7	Valeoikeustoimi	327
10.4	Sopimuksen sovittelu	327
	Kirjallisuutta	331